

Citation:

E.M. Meyers, Levensbericht D. van Blom, in:
Jaarboek, 1938-1939, Amsterdam, pp. 191-204

LEVENSBERICHT

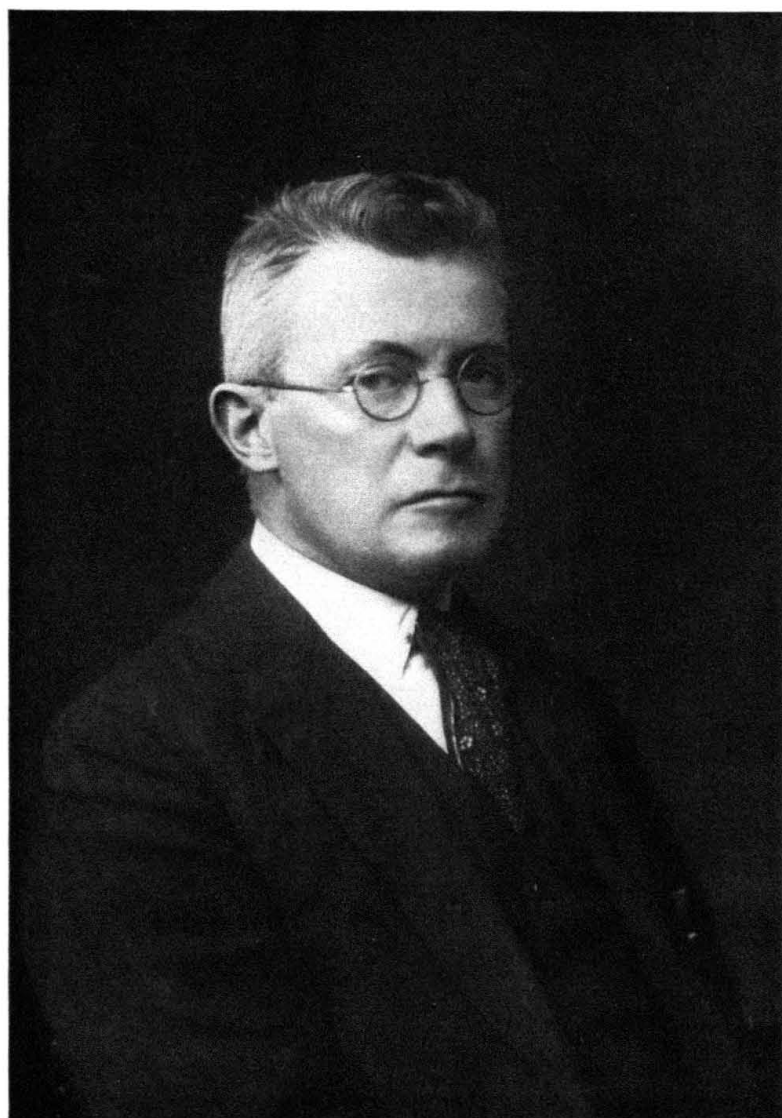
VAN

DURK VAN BLOM

(19 December 1877—29 November 1938)

Durk van Blom is op 19 December 1877 te Leeuwarden geboren als eenige zoon van Jarich Geline van Blom, griffier van de Staten van Friesland, en Catharina Margaretha Duursma. In zijn geboortestad bezocht hij de lagere school en het gymnasium. Zijn leeraar in het Nederlandsch, R. C. Boer, de latere Amsterdamsche hoogleeraar, heeft hem reeds jong een voorliefde voor de kernachtige taal onzer voorvaderen bijgebracht. Onder de klassieken voelde hij zich — zeldzame keuze van een gymnasiast — het meest tot Tacitus aangetrokken; diens sobere en praegnante uitzettingen kwamen geheel met zijn karakter overeen.

Van Blom verloor zijn vader jong, 15 jaar oud. Na het gymnasium te Leeuwarden afgeloopen te hebben, verhuisde hij met moeder en zuster naar Leiden, alwaar hij, in de jaren 1896 tot 1900 zijn universitaire studie heeft voltooid. Na op stellingen tot doctor in de rechtswetenschap gepromoveerd en een half jaar op het centraal bureau voor de statistiek werkzaam geweest te zijn, werd hij in 1901 benoemd tot hoofdredacteur van „Het Vaderland”, toen het officieele orgaan van de krachtigste der linksche partijen, de Liberale Unie. Deze benoeming steunde niet op hetgeen Van Blom tot op dien datum gepubliceerd had, want dit bestond behalve uit enkele artikelen in de studentenpers slechts uit een ingezonden stuk in het „Leidsch Dagblad” over de kwestie hoe men het best een pijp kan stoppen en een kort overzicht van een Italiaansch boek over het nut der vogels in het maandblad „de Natuur”, twee onderwerpen, de pijp en de vogels, die hem altijd ter harte zijn gegaan, maar wier verband met politiek en staatkunde verre te zoeken is. Zijn

Durk van Blom, 19 December 1877—29 November 1938.

aanstelling op een zoo verantwoordelijke plaats is dan ook uitsluitend het gevolg geweest van een warme aanbeveling van zijn leermeester Oppenheim, die ook ditmaal weer toonde welk een scherp inzicht hij in de bekwaamheden van zijn leerlingen had.

Gedurende vijf jaren is hij aan „Het Vaderland” verbonden geweest. Gemakkelijk was deze taak voor hem, die nog zoo kort geleden op de collegebanken zat, niet. Bovendien viel hem een arbeid ten deel, die later over drie personen verdeeld is geworden: het geven van de algemeene leiding, het zorgen voor hoofdartikelen en het schrijven der Kamer-overzichten. Naamloos — op één uitzondering na, een polemiëk met De Visser — zijn wekelijks kolommen na kolommen door hem gevuld. Van Blom toonde zich daarbij een journalist pur sang. Al zijn artikelen zijn kenbaar aan den pittigen en zakelijken stijl, het voortreffelijke Nederlandsch en het hooge plan, waarop zij staan. In de vele polemieken met de rechtsche dagbladen zal men tevergeefs naar één verdachtmaking of argument van laag allooi zoeken.

Toen in 1906 een principieel geschil tusschen hem en den Raad van Beheer van „Het Vaderland” rees, nam hij zonder bedenken zijn ontslag. Zijn laatste artikel was gewijd aan den Nacht van Staal. Met een nationalen handdruk van gelukwensch wegens de in dien nacht bevochten zege, nam hij zonder eenig uiterlijk vertoon afscheid van den journalistieken arbeid, die hem dierbaar geworden was.

Met vrouw en kind toog Van Blom in den aanvang van 1907 naar Leiden ten einde als repetitor in de economie zijn brood te verdienen, een pogen, dat onmiddellijk slaagde. Slechts een half jaar heeft hij als repetitor te Leiden gewoond. In 1907 werd hij benoemd tot hoogleeraar in het staats-, administratief- en handelsrecht te Delft; na het vertrek van Verriijn Stuart werd hem ook het onderwijs in de staathuishoudkunde opgedragen. Sinds 1913 vereenigde hij daarmede nog een professoraat aan de nieuw opgerichte Handelshoogeschool te Rotterdam met als leeropdracht het financiewezen der openbare lichamen.

In 1915 werd hij geroepen om als opvolger van zijn leermeester

Greven de staathuishoudkunde te Leiden te doceeren en verplaatste hij in verband daarmee zijn domicilie van Delft naar de sleutelstad. Zijn professoraat te Rotterdam bleef hij naast dat te Leiden waarnemen. Beide heeft hij tot zijn dood vervuld. Bovendien onderwees hij sinds 1925 de handels- en scheepvaartpolitiek aan de Hoogere Marine Krijgsschool te 's-Gravenhage.

Van Blom's wetenschappelijke productie is veelzijdig geweest. Zij neemt reeds een aanvang in 1903, te midden van de vele beslommingen van het Hoofdredacteurschap van „Het Vaderland”. Het grootste deel van zijn geschriften bestaat uit tijdschrift-artikelen, voornamelijk in de Economist, waarvan hij sinds 1909, en in de Gids, waarvan hij sinds 1913 redacteur was. Ook van de Economisch-Statistische Berichten was hij een trouw medewerker. Slechts enkele onderwerpen, die hij met voorliefde behandeld heeft en waarop hij bij herhaling in den loop der jaren is teruggekomen, worden hier herdacht.

Van Blom heeft onmiddellijk de aandacht der economen op zich gevestigd en zich een geloofsbrief voor zijn professoraat verschaft door zijn artikelen in 1903 in de Economist geschreven, naar aanleiding van Treub's werk „Het wijsgeerig-economisch stelsel van Karl Marx”. Gelijk zoo dikwijls in de geschriften van Van Blom het geval is geweest, was het te bespreken boek voor hem slechts uitgangspunt voor het ontwikkelen van eigen gedachten. Niet het boek van Treub, maar veeleer de Marxistische leer was het onderwerp van behandeling. Zoo is het te begrijpen, dat uit deze artikelen zich een polemieek niet met Treub, maar met den theoreticus der sociaal-democratie, Kuyper, ontwikkeld heeft. Zij is te vinden in de Economist van Juni 1905.

Herhaaldelijk nog is hij op hetzelfde onderwerp teruggekomen en heeft hij daarover met sociaal-democraten gepolemiseerd. Met nuchterheid en onverzettelijke logica hield hij voet bij stuk. De vaste bij polemieken voorkomende verwijten, die ook tegen hem geuit werden, van slecht zijn tegenstander gelezen of dien niet begrepen te hebben, hadden op hem geen vat. Overbluffen liet hij zich nog minder: „Zijn tegenstander te kleineeren — schrijft hij —

is vanouds bedenkelijke tactiek geweest en ook voor de sociaal-democraten kan het een misrekening blijken nu reeds zichzelf in het perk der wetenschap te lauweren met zegekransen" ¹⁾).

En wanneer de tegenpartij de verouderde burgerlijke staathuishoudkunde stelt tegenover de jonge proletarische maatschappijleer, dan merkt hij op: „Het „burgerlijke” van de staathuishoudkunde en het „proletarische” van de maatschappijleer behooren met uitdrukkingen als „wij marxisten” tot den sentiments-inventaris van het huidig socialisme. De heer Kuyper weet het evengoed als ieder burgerman, ja licht nog heel wat beter, dat dergelijke adjectieven eigenlijk malligheid zijn” ²⁾).

Wat Van Blom vooral in zijn strijd tegen het Marxisme heeft willen betoogen is, dat het door Marx als streng wetenschappelijk voorgedragen bewijs van het noodzakelijk komen van het socialisme als gevolg van een ontwikkeling der maatschappij volgens haar immanente krachten, mislukt is. Noch Marx's waardeleer, noch zijn historisch materialisme zijn wetenschappelijk juist; evenmin dat uit den klassenstrijd en een steeds voortschrijdende concentratie van vermogens en bedrijven de sociaal-democratische toekomst moet kiemen. Het socialisme van Marx is niet meer wetenschap dan het daarvoor bestaande zogenaamde utopische socialisme.

Wanneer spoedig daarop de revisionisten onder de sociaal-democraten zelf overgaan tot een kritiek op de bewegingswetten van het Marxisme, dan is hij er onmiddellijk bij dit in een artikel in de Tijdspiegel van 1909 *Van wetenschap tot utopie* te constateeren.

Het is ten slotte geen juichkreet, maar het afsluiten van een rekening, als hij in de Gids van April 1928 het door de sociaal-democraten veel bewonderde boek van De Man tot onderwerp van een artikel *Van Marx tot De Man* maakt en vastlegt hoe het socialisme bij dezen schrijver wederom van wetenschap geloof geworden is, een overtuiging omkleed met een redeneering, die tot nu toe gold als anti-socialistisch.

¹⁾ De Economist 1905, bl. 796.

²⁾ De Economist 1921, bl. 421.

Ook het socialisme als geloof is Van Blom bij voortduring blijven bestrijden, eenerzijds er op wijzend, dat op deze basis het socialisme alleen overtuigend is voor hen, die het begeeren, anderzijds dat het socialisme door zijn aanhangers niet meer als een plotselinge omslag, maar als een langzaam ontwikkelingsproces beschouwd werd en aldus een vaag begrip geworden was. Gelijk hij kernachtig opmerkt: Het socialisme werd bezongen, maar niet geteekend.

Bij zijn studies omtrent het Marxisme sluiten die omtrent socialisatie en bedrijfsorganisatie aan. Wanneer in 1920 het vanwege de S.D.A.P. samengestelde Socialisatierapport verschijnt, bespreekt hij dit op waardeerende wijze in de Economist, maar laat niet na onmiddellijk den vinger te leggen op de zwakke zijden in dat rapport, o.a. op de regeling der schadeloosstelling.

Wanneer na dezen aanval op het rapport van verschillende zijden uit de rijen der sociaal-democraten verdedigers van het rapport opstaan, dan komt hij in 1922 in de Economist op de socialisatie terug en constateert hoe noch de groote voordeelen, noch de groote nadeelen der socialisatie bewezen zijn. Steeds komt zijn logische geest weer tot deze conclusie: wat gij geneesheeren tot bewijs van de voortreffelijkheid van het door U aangeraden geneesmiddel aanvoert, is geen wetenschappelijk bewijs.

Van Blom was eerlijk genoeg om te beseffen, dat voor de praktijk van het leven hiermede niet het laatste woord gezegd was.

Zoo merkt hij eenmaal op: „Het vraagstuk is onrijp. En toch moet de maatschappij het oplossen. Zij kan niet, als de studeerkamer, onrijpe problemen laten liggen en aanrijpen”¹⁾. Hij erkent, dat de maatschappelijke organisatie in ontwikkeling is, maar hij verzet zich tegen universeele oplossingen, hij wenscht ieder geval op zich zelf met een zoo groot mogelijke kennis van zaken behandeld te zien.

Slechts zelden heeft hij zich uitgesproken omtrent hetgeen hij zelf wenschte tot verkrijging eener betere maatschappelijke organisatie. Wellicht is hij nog het uitvoerigste dienaangaande geweest

---

¹⁾ De Economist, Juni 1922, bl. 449.

in een artikel in de Economisch-Statistische Berichten van 5 April 1922, naar aanleiding van een bespreking van Veraart's *Beginnselen der economische Bedrijfsorganisatie*. Daarin beveelt hij aan: 1. uitbreiding der coöperatie; 2. een krachtiger economische bedrijfsorganisatie ter bevordering van den socialen vrede; 3. een onderzoek der bedrijven stuk voor stuk om na te gaan in welke de organen van het algemeen belang meer zeggenschap kunnen en moeten hebben en in welken vorm; 4. vervanging van het ambtelijke element in uitwerking en uitvoering onzer sociale wetgeving door organen der verschillende hierbij betrokken sociale groepen.

Wat de theorie der staathuishoudkunde aangaat, zoo sloot Van Blom zich onvoorwaardelijk aan bij de waardeleer der Oostenrijksche school en de leer der pachtrente, zooals die door Ricardo en Pierson uiteengezet waren. Wanneer Treub de leer der kapitaalrente van Von Böhm Bawerk verwerpt, dan heet dit: een onbegrijpelijk en onvergeeflijk vergrijp.

Tegenover de Marxistische verklaring der kapitaalrente schetst hij aldus de leer van Von Böhm: „Bij Marx spruit de kapitaalrente uit onbetaalden arbeid, is uitzuigen haar bron; in de leer der grenswaarde daarentegen ontstaat zij uit het aanrijpen, het groeien in waarde, is uitzingen haar kiemgrond”¹⁾.

Later staat hij nog eenmaal voor deze leer op de bres als hij meent, dat zij door enkele Roomsche-Katholieke schrijvers bij hun verdediging van den canon 1543 van den Codex juris canonici aangevallen wordt²⁾.

Als volgeling van de klassieke leer der staathuishoudkunde was hij ook een overtuigd voorstander van het stelsel van vrijhandel. Van alle onderwerpen, waarover hij geschreven heeft, is de vrijhandel datgene, waaraan hij de meeste geschriften gewijd heeft. Voor de vereeniging, het Vrije Ruilverkeer, waarvan hij korten tijd secretaris en langen tijd bestuurslid geweest is, later voor de

¹⁾ De Economist, Juni 1905, bl. 426.

²⁾ Rome en rente, in De Economist 1924, bl. 401 en 1925, bl. 253.

Nederlandsche Vereeniging voor den Vrijhandel schreef hij een tiental brochures ¹⁾. Nu eens gaf hij een theoretische uiteenzetting, dan weer was het een betoog van een protectionist of een naar bescherming riekend wetsvoorstel, dat hem tot schrijven dwong. Voortdurend wijst hij er op, dat bescherming wel voordeel kan opleveren voor een bepaald bedrijf, maar niet voor de bedrijven in hun geheel; dat de beschermende maatregel in het eene land een tegenmaatregel in het andere land uitlokt; dat door de sluiting van de open deur de wrijving tusschen de landen vermeerderd en het oorlogsgevaar dreigender wordt.

In later tijd worden deze geschriften minder talrijk, zijn strijdlust wordt op dit punt zwakker.

Hoe komt het, vraagt hij in 1926, dat de meeste economen vrijhandelaars zijn en bijna alle landen protectionisten? Zijn antwoord is dan nog, omdat de meest belanghebbenden bij den vrijhandel, de consumenten en de producenten, niet als één geheel georganiseerd zijn.

Maar als hij voor de laatste maal in zijn rectorale oratie van 1934 op den vrijhandel terugkomt en hij van dezen getuigt dat hij economisch nog even noodzakelijk is als altijd, dan voegt hij daar thans aan toe, dat hoe langer hoe meer militaire overwegingen bij de beantwoording der vraag zijn gaan meespelen. Sindsdien heeft hij over den vrijhandel gezwegen.

Andere onderwerpen van praktische politiek, die hij herhaaldelijk behandeld heeft, zijn: onze mijnwetgeving, de kolonisatie van Suriname en de Zuiderzeewerken.

Zijn belangstelling voor de Mijnwetgeving is een gevolg van zijn professoraat te Delft. Bij voortdurend heeft hij zich gekeerd tegen de verouderde artikelen van onze Mijnwet van 1810 en het stelsellooze der latere aanvullingswetten. Reeds de titel van zijn eerste artikel dienaangaande in de *Economist* van 1911 *Quousque tandem?* geeft de strekking duidelijk te herkennen

¹⁾ Het Vrije Ruilverkeer nos. 14, 77, 126, 156, 235, 238, Nederlandsche Vereeniging voor den Vrijhandel no. 3; verder artikelen in *De Gids* 1909, 1916 en 1927 en *De Economist* 1914.

weer. Van zijn latere geschriften over dit onderwerp dienen hier in het bijzonder herdacht zijn praeadvies voor de Broederschap der notarissen in 1917 omtrent het juridisch karakter van het recht tot mijnontginning — een der weinige zijner verhandelingen, die zich in hoofdzaak met het burgerlijk recht bezig houden — en zijn in 1932 verschenen opstel *Mijnwezen* in *Nederlandsch Bestuursrecht*, waarin hij op meesterlijke wijze een overzicht geeft van onze zoo onsamenhangende en uit vele lappen bestaande mijnwetgeving. Dit opstel is terecht door Huart in zijn recensie in het *Rechtsgeleerd Magazijn* aan de overige bewerkers van onderdeelen van het administratieve recht als een model voorgehouden.

Voor de economische problemen van onze West is hij reeds in den tijd van zijn hoofdredacteurschap van „Het Vaderland”, getuige menig hoofdartikel, gaan voelen. In Juli 1909 publiceerde hij in de *Revue économique internationale* *La main-d'oeuvre dans la colonie de Surinam*. In dat artikel, evenals in vele latere, betoogt hij aan de hand van de lessen der geschiedenis, hoe de blanken ongeschikt zijn om in de tropen te koloniseeren. Steunend op de officieele verslagen en op door briefwisseling verkregen inlichtingen, heeft hij meermalen tal van belangwekkende bijzonderheden medegedeeld over de kolonisatie der Javanen en Britsch-Indiërs in Suriname.

Zijn Zuiderzee-artikelen zijn in 1917 ingezet met zijn Gids-artikel *Van zee tot meer en land*. Van dat oogenblik af is hij de ijverigste en economisch best onderlegde propagandist voor Lely's plan geweest. Wanneer er later sprake van is de uitvoering te beperken tot den Wieringermeerpolder, dan staat hij op de bres voor de integrale uitvoering, zoo in 1923 met zijn *Zuiderzeemieuws* en zijn voordracht in het Koninklijk Instituut van Ingenieurs *Economische zijde van het Zuiderzeeplan*, tegen van Gijn's aanval; evenzoo in 1931 en 1932 in een lange reeks artikelen in de *Economisch-Statistische Berichten* en de *Gids*, wanneer de Regeering besloten heeft de verdere inpoldering voorloopig stop te zetten¹⁾.

¹⁾ Ec. St. Ber., 5 Augustus en 14 October 1931. De *Gids*, Dec. 1931,

Met het wassen der jaren ziet men in Van Blom zijn belangstelling voor onderwerpen met een historischen achtergrond groeien; sterk is deze belangstelling geconcentreerd op oude agrarische verhoudingen en op de geschiedenis der Waddeneilanden.

In 1915 verscheen in de *Economist* zijn artikel over *Boeren-erfrecht*, waarin hij op grond van een bij notarissen ingesteld onderzoek het voor velen verrassende feit blootlegde, dat in den Gelderschen Achterhoek en in gedeelten van Utrecht nog steeds, niettegenstaande alle voorschriften omtrent legitieme portie, hoeve en grond op slechts een der kinderen vererven; de juridische middelen om dit doel te bereiken alsmede het oordeel der belanghebbenden omtrent de werking van dit Anerbenrecht, later de blijverszede genoemd, worden hier uitvoerig uiteengezet.

De Wadden-eilanden zijn van ouds Van Blom's geliefdkoord vakantie-oord geweest. In 1894 bezocht hij Schiermonnikoog en leerde daar haar kennen, die gedurende 36 jaar zijn trouwe levensgezellin geweest is. Zijn eerste bezoek aan Ameland dateert van 1898; regelmatig is dit in latere jaren herhaald. Terschelling, Texel en Vlieland werden niet overgeslagen, evenmin de Zuiderzee-eilanden Urk en Wieringen. Sinds 1912 ging hij zich voor de agrarische toestanden en de historie dezer eilanden interesseeren. Het duurde echter nog tot 1918 eer hij met een kort artikel *It riedling fen it Amelân* in Harmen Sytstra's boek de publicatie van de door hem verzamelde gegevens aanving. Wat heeft hij sinds dien uit deze historisch schijnbaar zoo onbelangrijke eilanden te voorschijn weten te tooveren.

Twee korte artikelen uit 1919 en 1920 handelen over de emelslieden op Terschelling, de administrateurs van het weinigje communaal grondbezit der Schellinger dorpen, personen, die hij op grond van een vermoeden van Fockema Andreae met de Friesche asega's in verband brengt.

Febr. 1932, Juni 1932 en December 1932. Zie ook Alg. Handelsblad, 8 Febr. 1932. Verder nog in De Gids: *IJselmeer-vraagstukken*, Juli 1933 en *Urkerpolder*, Febr. 1935.

Verreweg het belangrijkste, wat hij betreffende de eilanden geschreven heeft, is zijn opstel *Dorpscommunisme uit geslachtenbezit?* in het Gedenkboek ter herinnering aan den 70sten verjaardag van R. Schuiling. De Landerskerk, een oude gemeene weide op Urk, en de Ballumermiede en Hollumermiede op Ameland gaven hem de stof voor zijn artikel. Alles wat omtrent dit gemeenschappelijk grondbezit op Urk en Ameland te verzamelen was, wordt hier geboden. Met veel scherpzinnigheid wordt uit deze gegevens de vermoedelijke historische ontwikkeling afgeleid, op het verband tusschen deze gemeene gronden en de Geldersch-Overijsselsche marken gewezen en de voornamelijk taalkundige argumenten, die voor een afleiding der latere versnippering der gerechtigden uit een geslachtenbezit pleiten, naar voren gebracht.

Zuiver historisch zijn de opstellen *'t Kasteel op 't Amelân* uit 1924, *De Amelandsche troebelen onder Marijke Moai* in de Gids van September 1929 en *De Onzijdigheidsverklaringen van Ameland* in de Vrije Fries van 1931. Alle brengen zij geheel nieuwe feiten omtrent de Amelandsche geschiedenis aan het licht.

Ik zal niet voortgaan met een opsomming van Van Blom's geschriften. Korter of langer, steeds hebben zij dezelfde voortreffelijke eigenschappen: helder, zakelijk, wars van overijlde conclusies.

Dat hij, niettegenstaande zijn wetenschappelijke bedachtzaamheid, een scherp inzicht in de toekomst had en daardoor juiste profetieën kon doen, ten bewijze daarvan slechts twee staaltjes:

In 1915 toen de wereldoorlog nog pas een jaar aan den gang was en het nog geheel onzeker was wie de overwinning zou behalen, schreef hij: „Toch zal de overwinnaar wijs doen, de militaire aderlating niet nog eens met een economische te bezegelen. Grootmoedig niet, maar wijs. Want morgen aan den dag heeft hij den overwonnene noodig, b.v. als leverancier van grondstof of half-fabriekaat, dan wel als afnemer van eigen voortbrengselen. Zijn leveranciers en zijn klanten te ruïneeren heeft nog nooit eenig zakenman voordeel gebracht”¹⁾.

¹⁾ De Gids 1915. *Oorlogseconomie* II, bl. 177.

En in 1930 tijdens de behandeling van het eerste pachtwet-entwerp in het parlement, toen de grondeigenaars van de nieuwe regeling hun ondergang vreesden, schreef hij: „Zullen nu voortaan de pachters lager bieden? De wet zelve, die voorgeeft, hun voordeel te bezorgen, stilt hun honger niet, doch wakkert hem aan. Alles wat voor den pachter de pacht aanlokkelijker maakt heeft de strekking, de pachten te verhoogen”¹⁾. De korte ervaring, met de nieuwe wet opgedaan, heeft reeds bewezen, dat Van Blom ten deze volkomen juist gezien heeft. Voor zoover mij bekend, is hij de eenige geweest, die dit, voor de meesten verrassend, resultaat van de pachtwet voorspeld heeft.

Ontelbaar is het aantal recensies, dat van Van Blom's hand verschenen is, alle, hoe beknopt ook gehouden, steeds iets meer gevend dan een inhoudsopgave; een korte rake typeering, een prijzend woord, een licht ironische opmerking, somtijds een scherpe afkeuring. Maar bij alle artikelen, polemieken, in memoriam's en recensies, die van zijn hand verschenen zijn, heeft hij nooit een eigenlijk boek geschreven. Tot een dissertatie is het niet gekomen, evenmin tot een economisch of agrarisch handboek. Het langste opstel, dat hij nog geschreven heeft, is zijn van veel piëteit en eerbied getuigende levensbeschrijving van Pierson in *Mannen en Vrouwen van Beteekenis*, verder een praeadvies voor de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek omtrent de ten aanzien der volkshuisvesting van overheidswege te volgen economische beginselen en zijn reeds genoemd artikel *Dorpscommunisme uit geslachtenbezit?*

Leefden wij nog in een tijd als die der Romeinen, zijn artikelen zouden, evenals Cicero's reden, als modellen van voortreffelijk Nederlandsch door het nageslacht bestudeerd en in eere gehouden worden. Maar is dit thans te verwachten, nu in wetenschappelijke betoogen de vorm niet meer in tel is en ook zonder dat met koortsachtige haast het eene geschrift het andere verdringt?

Ongetwijfeld is in den omvang en den aard van Van Blom's

---

¹⁾ De Gids, December 1930, bl. 279.

geschriften de nawerking van zijn journalistieken arbeid te zien. Om tot schrijven te komen, had hij noodig het geschrift of de daad van een ander. Alsdan volgde een snelle concentratie van gedachten, een met vlugge pen op het papier zetten van analyse en eigen oordeel, gevolgd door een spoedige plaatsing in een weekblad of tijdschrift, opdat de actualiteit niet verloren ging. De voldoening van aldus een breede schare van lezers te bereiken en mede te werken tot de vorming van de publieke opinie verdrong het verlangen en de eerezucht om door het schrijven van een omvangrijker wetenschappelijk werk zijn naam voor langer tijd bij het nageslacht te doen voortleven. Daarbij is gekomen, dat Van Blom in de theorie van zijn leervak geen baanbrekende nieuwe gezichtspunten zag, zoodat ook daardoor niet zijn scheppingsdrang geprikkeld werd.

Waarschijnlijk is dit ook de reden, dat hij, hoewel negen jaren lid van Onze Akademie, als eenige bijdrage tot onze bijeenkomsten het levensbericht van Vissering geleverd heeft.

Wellicht zal ook hem wel eens bezwaard hebben, dat hij nooit een werk van zwaar kaliber voltooid heeft. Schreef hij niet zelf in een recensie, „dat iemand van zoo goed gebleken aanleg zijn wetenschap op den duur beter dient met scheppenden dan met critisch refereerenden arbeid”?

In zijn latere jaren stelde hij zich voor een samenvattend werk te schrijven over de agrarische toestanden der Friesche eilanden, zoowel de tot Nederland als de tot Duitschland behoorende. Veel gegevens had hij reeds daartoe verzameld. Nog slechts enkele Noord-Friesche eilanden moesten bestudeerd worden, toen hij door den dood aan ons ontrukkt werd. Het besef, dat hij dit werk onafgedaan moest laten liggen, heeft hem het scheiden uit deze wereld verzaard. Moge er een ander gevonden worden, die dit met zooveel liefde en toewijding begonnen werk voltooien mag.

Ik heb U hier Van Blom trachten te schetsen, zooals hij zich in zijn geschriften aan ons geopenbaard heeft. Maar hoe onvolkomen is dit beeld van den mensch Van Blom, van den man met ernstige levensovertuiging, die zoowel het wetenschappelijk dispuut

als den gezelligen kout minde en in beide iets van dien lichten hem eigen humor legde. Hoe kan men zich een beeld vormen van Van Blom zonder de vele kleine eigenaardigheden te kennen, die hem typeerden? De knoop in zijn das, het model van zijn hoed, zijn Zuid-Afrikaansche tabak, de gele enveloppen met gewijzigd adres, waarin hij door een familiebesteldienst zijn overdrukjes liet bezorgen, het groote ouderwetsche huis, volgestopt met curiosa, de met kasten en klappers overladen werkkamer, waarin de bewoner bijkans onzichtbaar achter stellingen van boeken, brochures en doozen met aantekeningen gezeten was, dit alles en nog oneindig veel meer, het vormde ten slotte een deel van zijn persoonlijkheid.

Nadat Aeneas Sylvius een door hem om diens geschriften bewonderden jurist had opgezocht, schreef hij neer: *Hunc vidi in domo sua, nec vidisse voluisssem, nam homo is erat qui in scriptis totus esset, extra quos nihil fuit.* Een ieder, die Van Blom gekend heeft, zal met mij getuigen: *nec hunc vidisse noluissem.*

Van Blom was van afstamming en karakter een Fries. Reeds bij het spelen als kleine jongen wenschte hij onder zijn kornuiten slechts de aanvoerder der Friezen te zijn. Het Friesch sprak en schreef hij vlot. De Friesche landaard openbaarde zich in hem in zijn oprechtheid, zijn onafhankelijkheidsbesef tegenover wereldlijke machten, zijn sterk rechtsgevoel en zijn liefde voor de geschiedenis.

Vasthoudend was hij wel, maar nooit ontaardde dit in koppigheid of doordraverij. Diep was hij afkeurig van hen, die meenden de wijsheid of de braafheid in pacht te hebben, van „de fanatici — zooals hij ze eens noemde — van mijn stelsel is het ware en daarbuiten is er niets”. Wie den moed had eerlijk ook voor de zwakke zijde van zijn betoog of zijn handelwijze uit te komen, kon van de sympathie van Van Blom verzekerd zijn.

Ook zelf streefde hij bij al wat hij schreef en deed naar strenge objectiviteit. Van niets was hij meer doordrongen dan van de achting, die de eene mensch den anderen verschuldigd is. Niet het *homo homini lupus*, maar het *homo res sacra homini* was zijn richtsnoer. Nooit heeft hij in een debat de wapens van zijn tegenstanders gevreesd, slechts was hij bezorgd, dat hij zijnerzijds hun

tekort zou doen. Terecht kon F. M. Wibaut in een der vele polemieken, die hij met Van Blom gevoerd heeft, getuigen: „Het is in den regel een genoeg voor iemand, die zich op economisch gebied aan een betoog te buiten gaat, waar nieuwe punten in worden op den voorgrond gebracht, door Prof. van Blom te worden beoordeeld. Het is daarom een genoeg, wjl de beoordeelde dan verzekerd is van groote objectiviteit en van den wil om het beoordeelde betoog in den geest, waarin het gehouden werd, tot zijn recht te doen komen”¹⁾).

Op 29 November 1938 maakte een sloopende ziekte een eind aan dit welbestede leven. Ook op zijn ziekbed is hij zich zelf gebleven. Kalm en gelaten heeft hij den dood verbeid. Slechts toen zijn geneesheer het onafwendbare nog voor hem wenschte verborgen te houden en hij deze door een scherpe ondervraging tot de erkenning van het naderend einde dwong, kon hij de opmerking niet voor zich houden: „Word ik dus ook tot hen gerekend, voor welke men dit verborgen houdt?” Een daarop gevolgde handdruk bewees echter, dat hij dit den medicus vergaf en ook dit standpunt begreep.

De onafzienbare rij van vrienden, die op 2 December zijn baar volgden, bewees in hoeverer harten hij een plaats veroverd had. De wind- en regenvlagen, die ons land toen teisterden, hielden dien morgen op de aarde te striemen. Een milde, gelaten stemming heerschte in de natuur, geheel passend bij de figuur van Van Blom. Zoo namen wij in stillen weemoed afscheid van hem, den homo integrae vitae.

---

¹⁾ Ec. St. Berichten, 14 April 1926.

E. M. MEYERS